

MOKYMOŠI MOTYVACIJOS SKATINIMAS PROJEKTINĖJE VEIKLOJE

Aušrelė Gesevičienė, Gražina Girdžiuvienė

Biržų rajono Pabiržės pagrindinė mokykla

El. paštas: ausrele.gesiene@gmail.com, ggirdziuviene@gmail.com

Įvadas

Norint pradinių klasių mokinius sudominti ir įtraukti į veiklą, reikia, kad ta veikla būtų įdomi. Tai turi būti paprasta, nauja ir įdomu. Biržų rajono Pabiržės pagrindinės mokyklos pradinių klasių mokiniai su savo mokytojais ketvrti metai vykdo gamtamokslinius projektus. Susipažinome su gyvąja gamta projekte „Mes ir gamta, kad mokytis būtų įdomiau“, nagrinėjome įgriuvų atsiradimą. Dar praėjusių mokslo metų pabaigoje dabartiniai ketvirtokai gavo užduotį per vasarą pririnkti vaistažolių. Rugsėjo mėnesį mokiniai atsinešė į mokyklą daug įvairių vaistažolių, todėl padarėme išvadą, kad mokiniai ir jų tėvai domisi vaistiniais augalais.

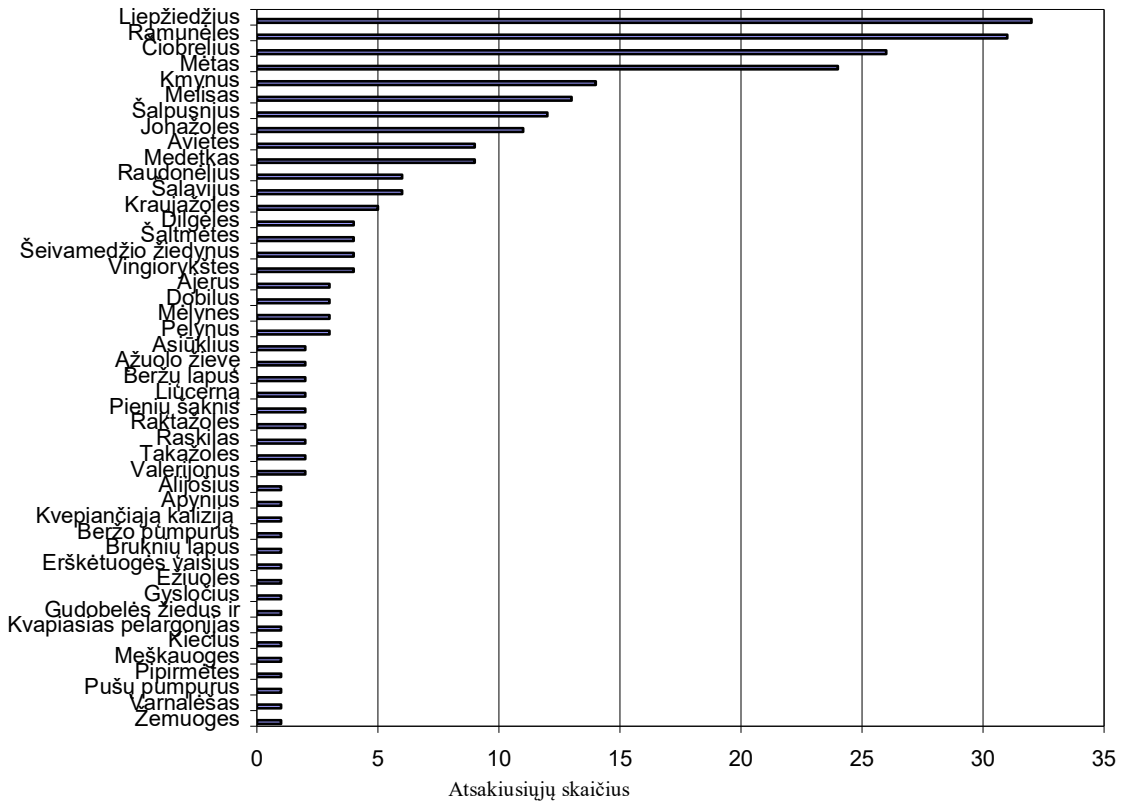
Pažinti kuo daugiau vaistinių augalų, juos rinkti tinkamu metu, išmokti džiovinti, o prireikus išgerti savo surinktų vaistažolių arbatos puodelį – tai ne tik paskatins kiekvieną domėtis augalais, mylėti gamtą, bet ir išmokys įvertinti savo darbo rezultatus. Mokinius lengviau sudominti ne tradicinėje pamokoje, o projektinėje veikloje. Šių metų projektą pavadiname „Vaistažolės aplink mus“.

Gamtamokslinis projektas „Vaistažolės aplink mus“

Atlikdami projektą pirmiausia parengėme anketas ir apklausėme šešiasdešimt 1–4 klasių mokinių ir jų tėvelių. Iš apklaustųjų sužinojome, kokias vaistažoles pažįsta ir renka, nuo ko ir kokias vaistažoles naudoja, kur jas renka. Anketas apibendrinome (1 pav.).

Kada pradėtos rinkti vaistažolės ir jomis gydyti žmonės? Ilgai neradome atsakymo į šį klausimą. Pagaliau mums pavyko sužinoti, kad Prienų muziejuje dirba profesorės Eugenijos Šimkūnaitės darbų tesėja mokslų daktarė Eugenija Vaitkevičiūtė, kuri ir gali mums papasakoti apie tai, kaip buvo pradėtos rinkti vaistažolės. Išsiruošėme į kelionę. Mus labai svetingai ir maloniai sutiko humanitarinių mokslų daktarė Eugenija Vaitkevičiūtė.

Kokius vaistinius augalus naudojate?

1 pav. Dažniausiai renkami ir naudojami vaistiniai augalai ar jų dalys

2 pav. Apsilankymas Prienų muziejuje

Čia ir sužinojome, kad vaistažolės – tai ne tik visiems žinomos ramunėlės ir trauklapiai. Lietuvės moterys nuo seno vaikus gydė vaistažolėmis nuo baimės, įvairių skausmų, peršalimo, žinojo, kokio prieskonio patartina įberti sriubon čirškaus būdo vyrams. Kietis ir varnalėša – taip pat vaistažolės. Kiemas ne kiemas be kiečio ir varnalėšos, sakydavo žiniuonė, pirmąją Lietuvos ragana vadinta profesorė Eugenija Šimkūnaitė.

Kada pradėtos rinkti vaistažolės? Senose lietuvių legendose pasakojama, Saulė ir Perkūnas turėję septynias dukras: Aušrinę, Vakarinę, Indrąją, Vaivorą, Žiezdrę, Sėliją, Žemę ir sūnų Pažarinį. P. Dundulienė rašo, kad trys dukros gyvenančios netoli motinos Saulės, kitos trys vaikščiojančios po žmones. Čia aiškiai atsispindi planetų išsidėstymas: artimesnės – Merkurijus, Venera ir tolimesnės – Marsas, Jupiteris, Saturnas. Vakarinė Saulei patalą klojusi, Aušrinė jai ugnį kūrusi, pusrytį ruošusi, tik Vaivora tingėjusi darbą dirbti, vien tik seserų kaspinus vėdinusi. Saulė savo dukras barė, kad viena aslos neišslavusi, antra stalo nenuvaliusi, o gyrusi trečiąją, darbščiąją, kuri langelius nušluosčiusi. Kasmet Saulė leisdavo dukras į Žemę paviešėti: trims dienoms Vaivorą, devynioms dienoms Aušrinę, trejoms devynerioms dienoms Indrąją. Deivė Indrąją rinkdavo žoleles ir gydydavo žmones. Pačios geriausios vaistažolės būna surinktos iki Rasos šventės (Dundulienė, 2008).

Tuo metu žmones gydžiusios moterys buvo vadinamos raganomis. Ragana – žiniuonių ir gydytojų deivė. Ragana (arba Ragaina) valdo žmonių ligas, nuo jos priklauso, bus žmogus sveikas ar sirgs, gyvens ligonis ar ne. Šia prasme Ragana lemia žmonių likimą ir yra visų gydytojų globėja. Savo tikslams pasiekti Ragana gali pasitelkti gamtos stichijas. Pasak Vydūno, patsai Perkūnas visada pasiruošęs ateiti jai į pagalbą. Raganos žinioje yra ir vaistažolės, galinčios tiek padėti, tiek pakenkti.

Mokiniai svečiuodamiesi raganos trobelėje Prienuose gėrė įvairias arbatas, skanavo jos keptus sausainėlius, daug sužinojo apie vaistažoles. Doktorė Eugenija išmokė raganiškų burtų ir įdėjo lauktuvių namiškiams.

Grįžę rinkome mįsles apie vaistinius augalus, iliustravome jas. Išleidome du stendus: vieną piešinių, kitą pavadino Eugenijos Šimkūnaitės žodžiais „Nėra žolynų negydančių, tik atitikt reikia“ (3 pav.).

**3 pav. Stendas apie
vaistažoles**

Iš anketų matėme, kad ne visi mokiniai, žino kur vaistažoles reikia rinkti ir kaip teisingai reikėtų užplikyti arbatą. Kaip dažnai reikia gerti vaistažolių arbatas? Todėl ir pasikvietėme į popietę Šeimos vaistinės vedėją Akvilę Baniūniene. Renginį pradėjome nuotaininga dainele apie liepžiedžių arbatą (4 pav.).

4 pav. Renginio metu

Vaistinės vedėja papasakojo apie įvairius vaistinius augalus. Sužinojome daug naujo apie, rodos seniai pažįstamus augalus. Taigi žemuogė pasirodo ne tik skani uoga, bet ir puikus vaistas širdies ir kraujagyslių ligoms gydyti. Čiobrelis – visai ne žolė, o puskrūmis ir jis ne tik maloniai kvėpia, bet ir tinka gydyti kosulį. Čiobreliais ir labai skaniomis uogomis – avietėmis sėkmingai galima gydyti peršalimo sukeltas kvėpavimo takų ligas. Kai nuo mokslų pavargsta akys, į pagalbą atskuba dar viena ne mažiau skani uogelė – mėlynė. Taip pat sužinojome, koku metu ir kokiai mėnulio fazei esant reikia rinkti vaistažoles.

5 pav. Patys mažiausi mokyklos mokiniai apžiūrinėja vaistažoles

Renginio pabaigoje visi mielai gerėme kvėpiančią mėtų arbatą su medumi ir valgėme mėnulio formos sausainukus.

Apibendrinimas

Mūsų mokyklos pradinių klasių mokiniai, ypač ketvirtokai, kurie jau ketvirti metai vykdo gamtamokslinius projektus, šiais metais braidė po žolynus, rinko vaistažoles, domėjosi jomis. Šaltomis rudens ir žiemos dienomis mokiniai rinko informaciją naudodamiesi IT.

Be didesnių pastangų mokiniai išmoko pažinti vaistinius augalus, įsiminė labiau dominančių augalų vaistines savybes. Mokiniai išmoko planuoti ir organizuoti darbą, sisteminti ir apibendrinti darbo rezultatus. Į projektinę veiklą buvo integruoti mokomieji dalykai: gamtos pažinimas, matematika, lietuvių kalba, istorija, dailė ir muzika. Lengviausiai sekėsi tyrinėti, rinkti medžiagą, o sunkiau – sisteminti ir apibendrinti.

Jeigu vaikas nuo mažens įpranta daugiau laiko praleisti gamtoje, domėtis, tyrinėti, tai ir toliau jis to sieks. Šie tyrimai – tai tik pirmasis žingsnelis, padedantis atskleisti gamtos paslaptis.

Literatūra

- Butkus V. ir kt. (1987). *Mažieji miško turtai*. Vilnius: Mokslas.
Dundulienė P. (2008). *Pagonybė Lietuvoje. Moteriškosios dievybės*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
Lietuvių liaudies mįslės (2005). Vilnius: Šviesa.

Summary

STUDENTS' MOTIVATION IN PROJECT WORK

Aušrelė Gesevičienė, Gražina Girdžiuvienė
Pabiržė Basic School of the Biržai Region, Lithuania

Herbs consist of the way more plants than just chamomile or plantain. Various herbs have been used by Lithuanian women to treat children suffering from fear, aches, cold or to flavour a soup for too chatty men. Artemisia or burdocks are herbs too. As Eugenija Šimkūnaitė, a prophetess known as the first witch in Lithuania used to say: a yard cannot be considered a real yard if there are no burdocks.

When did people start picking herbs? Who were the first ones to treat people with herbs? Which diseases can be treated using herbs? Students from the 2nd and the 4th grades of Pabiržė main school have decided to answer to these and many more similar questions in the project “Herbs Around Us”.

Pupils have picked some herbs, prepared questionnaires about the use of herbs and concluded their results, searched for riddles about herbs and illustrated them, decorated the school with their drawings, visited one museum in Prienai where got to know about the goddess of herbs called Indraja, witches, who used to heal people, later they have arranged an appointment with the manageress of local pharmacy, prepared three stands as well as presented this project at school.

Key words: herbs, project work, primary school.